

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsakega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

V Betlehemu . . .

Že Betlehem brezskrbno spava,
za mestom tem pa zarja vstaja,
kot solnce čista
odgrinja dan,
ves s žarki obsejan . . .

Glej, v hlevu tam kleči
deviška Mati srečna vsa
in moli — svojega Boga
in sveti Jožef poleg nje
se blaženo smehlja . . .
Nad betlehemskim hlevom
zbor angelski prepeva:
Bogu v višavah slava
in mir ljudem na zemlji . . .

Prečista zarja danes vstaja,
spomine svete v nas budi
in vera v srcih se poraja
in mir, ljubezen, odpuščanje . . .

Fr. Pavšič.

Ob koncu letnika.

Z današnjo številko je naš list dokončal svoj 26. letnik. Dolenjskim rodoljubom je znano, da je naš list v preteklem četrtstoletju mnogo pripomogel h gospodarskemu napredku na vinorejskem, poljedelskem in živinorejskem polju. Naročniki niso samo čitali dobrih nasvetov in poukov, kakor so jim jih podajali naši sotrudniki strokovnjaki, ampak tudi udeleževali na svojih posestvih, kjer se že veselje svojega truda in napora. Prepričali so se, da je treba z časovnim duhom napredovati ter uporabljati nove iznajdbe. Naš list je širil tudi narodno zavednost po dolenskih vaseh in seliščih. A v primeri z drugimi kraji po Slovenskem je na tem polju še dosti dela. Kot sosedje bratskega naroda hrvatskega nismo v nevarnosti raznarodenja — a uvaževati moramo dejstvo, da se z novimi železnicami v tem obziru marsikaj spremeni; znani „Drang nach Osten“ — nemška nenasitljivost bo tudi po dolenskih krajih stezala svoje prste, zato moramo priprosto ljudstvo opozoriti i na novo nevarnost. Naš list bo stal na straži. Vabimo somišljenike, naj nas blagohotno podpirajo z nabiranjem naročnikov in z dopisovanjem. Vsak naj stori svojo narodno dolžnost. Osobito potrebno je zdaj organizovati Belokrajino, rodoljubi zdravite se, podpirajte nas. Saj podvojite naročnike. — Več bi se moralo storiti za naš list tudi v krškem, trebanjskem in žužemberškem okraju. Agitirajte pri somišljenikih! Naročnina ostane dosedanja. Vsem naročnikom in sotrudnikom ter dolenskim rojakom srečen Božič in veselo novo leto želē

Dol. Novice.

Ljudsko štetje.

Božični evangelij se začne z besedami, da je cesar Avgust dal povelje, naj se popiše ves svet, t. j. podaniki tedanjega svetovnega cesarstva rimskega. Zato sta se podala Jožef in Marija k popisovanju v Betlehem, ker sta bila iz rodu Davidovega. Ljudstvena štetja so bila v navadi že pred rojstvom Kristusovim.

V novejših časih pa države bolj pogosto štejejo svoje podložnike. Nedavno smo čitali, da so Zvezne države v Ameriki dokončale štetje, ki je pokazalo velik narastek prebivalstva. Niso še dosegle, kakor se je mislilo, 100 milijonov stanovnikov, a le nekaj milijonov jim še manjka. Večina držav šteje na vsako desetletje. Tako tudi naše cesarstvo. Zakon veleva, naj se ljudstvo šteje po stanju dne 31. decembra 1910.

To opravilo se bo po posameznih občinah vršilo takoj po novem letu. — Da je to štetje važno, razvidi se iz tega, ker mora pokazati resnične razmere v občinah, okrajih, deželah tako glede narodov kakor domačih živalij. To štetje upliva na družbinske, gospodarske, kulturne in narodne zadeve. Po tem ključu se merijo tudi pravice raznim narodom in deželam. V Avstriji

morajo na štetje obrniti vso pozornost slovanski narodi. Žal da se naše vlade še zmiraj ne morejo otresti predsodkov, kakor bi bila naša država nemška. Vsaj na zunaj ji hočejo ohraniti nemško lice. Prizadevale so si od nekdanj povzdigniti število Nemcev in vsled tega zmanjšati število Slovanov. Vsled tega so si burokrati izmislili neko past, v katero se lahko vjame neuki človek. Resnična veda zahteva, da se naj pri ljudstvih določi njihova narodnost, katere glavni znak je uprav materni jezik. Vsak človek naj se torej prišteje k svoji narodnosti. Kjer pa več raznih narodnosti vkupno prebiva po mestih, trgih, rudokopih, tovarnah, občinah, morejo med seboj občevati tudi v raznih jezikih. Kdor se ne zaveda svoje narodnosti, misli lahko, da je vsejedno, če prizna, da občuje n. pr. v nemškem jeziku. Na to slabost človeške narave je računala vlada, ko je že l. 1880 izdala odredbo, da se naj pri štetju vpisuje samo občevalni jezik, ne pa materni jezik. Ta zastareli način štetja je vlada odredila tudi za letos, dasi je državna zbornica dne 23. julija 1910 z ogromno večino sprejela resolucijo, naj vlada ne šteje samo po občevalnem, ampak tudi po materinem jeziku posameznika. — Vladna odredba pravi, da je občevalni jezik oni, ki ga posameznik rabi v običajnem stiku s svojo okolico. To je sicer nejasno, vendar je vlada v praksi podatke občevalnega jezika rabila za določitev narodnosti oziroma materinščine. To se najbolj razvidi iz vladnih predlog za jezikovne zakone glede rabe jezikov v šolah in javnih uradih.

Ker so Nemci hoteli vladno naredbo po svoje razlagati, da mora namreč vsakdo označiti nemščino kot svoj občevalni jezik, ako biva v kraju s pretežno nemško večino, ali ki dela pri nemškem podjetniku, je vendar ministrstvo to samovoljno trditev ovrгло ter ukazalo, da se mora pri štetju vsakega posebej vprašati, kakšen je njegov občevalni jezik. Tako je določitev občevalnega jezika odvisna le od volje in notranjega prepričanja posameznika.

Iz tega sledi za nas: Vsak, kdor je Slovenec, mora zglasiti za občevalni jedino jezik slovenski. Pri štetju se namreč ne vpraša koliko jezikov zna. Če bodo hoteli kedaj izvedeti, koliko jezikov kdo govori, bodo morali za to predpisati poseben razpredelek.

Obmejni Slovenci morajo biti na straži, da jim števni komisarji natanko zapišejo njih izpovedbe. Komisarji morajo biti nepristranski in ne smejo uplivati na ljudi, da bi drug jezik za občevalni upisali, nego ga oni sami hočejo. Na severu proti Nemcem in na jugozahodu proti Lahom je treba posebne pozornosti, da nam ne odtrgajo kaj slovenskih duš. Naši rodoljubi ob mejah so že v mnogih shodih opozorili slovensko ljudstvo, naj se povsod prizna za slovensko materinščino.

Poleg prebivalstva se bodo zapisovale tudi stanovanjske razmere in pa domače živali. To napovedati so dolžni lastniki in najemniki stanovanj. Da bodo podatki zanesljivi, treba je poskrbeti za potrebne listine (n. pr. rojstni-, poročni list, domovnica, poselska knjižica, potni list i dr.) Za možke domačine, rojene od l. 1891 do konca l. 1901 se dobijo pri župnih uradih nekolekovani izpiski.

Na Dolenjskem sicer ni posebne nevarnosti, da bi nas šteli za Nemce, vendar je mogoče, da bi kak inorodec za svoje uslužbenec napačno napovedal. Zato naj rodoljubi pazijo posebno ob kočevski meji in po mesticah, da vsak naš človek prizna svoj slovenski jezik.

Ob večji omiki in probujenosti našega naroda se nadejamo, da bo prihodnje štetje — celo brez onih, ki so šli na ptuje — pokazalo narastek Slovencev.

Gospodarstvo.

Kuga v gobcu in na parkljih.

Letošnje „kometno“ leto je prineslo vsakovrstne kužne bolezni pri ljudeh, rastlinah in živalih. Trpeli smo pred izvanrednim deževjem, točo, peronosporo itd. itd. Po drugih krajih se je pojavila kolera, pri živini pa kuga v gobcu in na parkljih. Ta poslednja bolezen je napravila ogromno škodo na Nižje-Avstrijskem, Češkem in drugih deželah. Pri nas hvala Bogu ni še nastopila, vendar je potrebno, da se seznanimo s to boleznijo, da se bomo vedeli saj ravnati, če bi se po nesreči zatepla v naše kraje.

Škoda, ki jo napravi ta kuga, je zmeraj velika in obstoji v tem, da se zapre vsa kupčija in da nam živina močno shujša. Živina hira, ker ne žre. Sesna teleta nam pa navadno poginejo, če jih pustimo pri kravah. Kuga se pokaže na tem, da živina noče žreti in da težko hodi. Koža med parklji, nad parklji in na peti oteče in dobi mehurčke, ki popokajo v rane in kraste. Takisto dobi napadena žival tudi v gobcu mehurčke in pozneje rane, tako da ne more žreti. Posebno se pokažejo mehurčki na tistem mestu, kjer manjka zob. Pri kravah se napravijo mehurčki tudi na vimenu in na seskih.

Ta bolezen pa ne napada samo goveje živine, ampak tudi prasiče. Pri prasičih se pokažejo mehurčki na rilcu, v gobcu in na parkljih. Med parklji se začne gnojiti, tako da vsled tega tudi lahko odpadejo.

Kuga v gobcu in na parkljih se pokaže tri do deset dni potem, ko jo je žival nalezla in traja osem do deset dni, predno se zacelijo rane v gobcu in na parkljih. Če je več živine v hlevu, se lahko bolezen dolgo časa pase, zlasti, ker se ozdravele živali lahko na novo okužijo. Po dlje časa pa trpi kuga v posameznih krajih, predno se živina od hleva do hleva okuži.

Če se bolezen prikaže, je treba to takoj naznaniti županstvu, da se store vsi potrebni koraki proti razširjanju kuge v dotičnem kraju. Sicer se pa priporoča sledeče po dosedanjih izkušnjah. Najbolje je, da se v hlevu, kjer se je pokazala kuga, okužijo vse živali, da je bolezen prej konec. Storititi je to na ta način, da se namaže vsa živina v gobcu s slino od obolele živali. To naj se ponovi par dni. Sesna teleta, ki najraje poginejo, je odstraniti takoj iz govejega hleva, recimo v konjski hlev in tam jih je napajati z dobro prekuhanim mlekom, ki se potem ohladi na 28° po Celziju. Hlevi ne smejo biti pri tej bolezni soparni in pregorki ampak nasprotno, hladni in zračni. Parklje in gobec je skrbno čistiti. Staje naj so suhe in dobro nastljane. Z gorko vodo izmite parklje je dobro poštupati s stolčeno modro galico, sicer je imeti pa parklje kolikor mogoče na suhem in čistem. Sicer se lahko gnoje in sezujejo. Take živali se mora seveda zaklati. Ker se bolezen rada naleze po parkljih, se priporoča v zadnjem času, da se pri večjih hlevih napravijo prav široki in plitvi jarki pred vrati, ki naj se napolnijo z apnenim beležem, tako da mora živina noter stopati in si na ta način razkuževati parklje. Kakor na parkljih tako je tudi v gobcu skrbeti za potrebno čiščenje in izpiranje. V ta namen se priporoča med domačimi zdravili kuhan žajbelj, ki naj se brizglja v gobec. Pozneje se lahko rabi galunova voda. Kot prav dobro sredstvo za izpiranje se priporoča sedaj tudi kafrovo vino. Vso pozornost je pri kravah obračati na vime. Vime navadno oteče in postane vroče. Priporoča se mazati ga z ilovco

razmočeno v jesihu ali pa s formalinom, ki se rabi tudi lahko za razkuževanje parkljev.

Ker nam napadene živali tudi lahko poginejo, če se pokaže huda vročnica, je na vsak način potreba, da se pokliče živinozdravnik. Pri zaprtju je pomagati z brizljanjem oziroma tudi z grenko soljo. Če žival preboli kugo in dobi zopet slast do krme, potem je posebno skrbno poziti na to, da žival ne dobi naenkrat preveč krme, ker nam v tem času lahko največ živine pogine. Opešani želodec naj se po malem in z lahko prebavno krmo navaja zopet na prebavljanje.

—r—

K štetju živine 31. decembra.

Dne 31. decembra t. l. se vrši pri nas ljudsko štetje in pri tej priliki tudi štetje živine. Za nas ni vsejedno, kako se zvrši štetje živine, ampak nasprotno! To štetje je silno važno in zato bi se moralo zvršiti z vso resnostjo in natančnostjo. Vsak gospodar naj točno izpove, koliko ene in druge živine redi na svojem posestvu. Poznanje pravega števila živine ene in druge vrste je prvi in najvažnejši pogoj za reševanje vsih vprašanj, ki se tičejo pospeševanja živinoreje, ki se tičejo razpečavanja živine i. t. d. Letos je pa določitev pravega števila še posebno važna. In zakaj? Zato, ker se bo po številu goveje in druge živine ravnala tudi vsakoletna državna podpora, ki jo imamo dobivati skozi devet let in ki znaša na leto za celo Avstrijo 6 milijonov kron. Ta denar se bo vsako leto razdelil na posamezne kronovine po številu glav živine, ki jo redijo v posameznih deželah. Za letos so se vzele za podlago številke zadne štetve iz l. 1900, za prihodnja leta bo pa meročajno število, ki se bo letos naštel. Da dobimo res pravo število živine, na to je toliko bolj gledati, ker smo imeli v zadnjem času dve slabi letini za krmo in se je število živine vsled tega znatno skrčilo. Glejmo toraj, da zanesljivo podamo pravo število in da si z napovedovanjem manjšega števila ne škodujemo. Pri tem se enkrat za vselej otrešimo bojazni, da se nam bo zaradi tega večji davek naložil, če bi se izkazalo večje število živine. Saj to ni res! Štetje živine nima prav nič opraviti z obdajanjem naših kmetij. Saj se davek ne predpisuje po številu živine! Pravilna napoved naše živine je le v prid naši živinoreji in našim kmetovalcem in zato naj se povsod po naših krajih napove tisto število živine, ki se redi na posameznih kmetijah.

—r—

Politični pregled.

Državni zbor je deloval do 17. decembra. Dne 12. decembra je ministrstvo Bienerth dalo ostavko cesarju, kateri jo je sprejel, a naročil, naj vodi posle do imenovanja novega ministrstva. Ministrstvo je s svojim samonemškim vladanjem slednjič pri vseh strankah — izimši nemškega frajzina — prišlo v zamero. Ko pa tudi Poljakom, kateri vsako vlado radi podpirajo, ni hotelo ustreči, da bi se pričelo z zgradbo in uravnavo kanalov v galicijskih rekah, ki so po zakonu že dovoljeni, so mu oni izbili dno, in ker ni imelo več nobene zanesljive večine, podalo je ostavko. Tudi si ni bilo gotovo, ali mu zbornica dovoli začasni proračun — zato je šlo. Mogoče je pa tudi, da se hoče s to navidezno demisijo izmotati iz zagate — ker listi zagotavljajo, da bo Bienerth zopet dobil nalog sestaviti novo vlado, dasi se Slovanom nasproti ni kazal pravičnega.

V tem položaju je državni zbor še rešil nekaj nujniših stvari. Tako je zbornica sprejela nujni predlog poslanca Pacherja, da se zboljša položaj poštnih oficijantov. Nato je hitro rešila podaljšanje provizorične reforme poslovnika do konec l. 1911. Dne 15. dec. je izvolila delegacijo. Za Kranjsko je izvoljen delegatom dr. Šusteršič, namestnikom Pogačnik. Za Goriško del. Fon, nam

dr. Gregorčič. Za Trst del. Pittoni, nam. Scabar. Za Istro del. Bartoli, nam. Spadaro. Tako bota slovenska samo 2 delegata. Nato je prišel na vrsto začasni proračun. Vse stranke so označile na kratko svoje stališče. Imenom nemškonarodne zyeze je posl. baron Chiari naglašal, da želé Nemci resno spravo s Čehi, ker to zahtevajo državne in parlamentarne koristi, kar je sicer res, a kmalo se bo pokazalo, če bodo držali besedo. — Dr. Glabinski isto povdarja ter pravi, da bo redno delo v zbornici le tedaj mogoče, ako se ustvari večina na širši podlagi. — Dr. Tresič je predlagal resolucijo, naj vlada pove vzroke, zakaj Hribar ni bil potrjen ljubljanskim županom. Resolucija se je odkazala ustavnemu odseku, kjer bo najbrž zaspala. Potem dr. Korošec prečita naslednjo izjavo: „Znano je, da so člani „Slovenskega kluba“ vedno glasovali proti Bienertovi vladi, posebno proti njenim proračunskim zahtevam, dokler je bila na krmilu. Sedaj pa je odstopila in samo vodi vladne posle. Druge vlade še ni. Zato stojimo na drugem stališču nasproti proračunskemu provizoriju. Ako se ne dovoli, ako se odkloni proračunski provizorij, nastopi „ex lex“ ali vlada § 14. Zato le varujemo ugled parlamenta, ako omogočimo proračunski provizorij, ki velja itak le za tri mesece, in bodemo v kratkem mogli označiti svoje stališče nasproti novi vladi. Glasovali bodemo torej za provizorij in iz stvarnih razlogov za one postavke, ki so ljudske potreščine.“

Proračun za 3 mesece je bil sprejet. Proti so glasovali Čehi, socijalni demokrati, Rusini in Lahi. Ker so zadnji šli v opozicijo radi odložitve njih vseučilišča, je pa „Slovenski klub“ spremenil svojo taktiko, ko so večinske stranke razpravo o italijanski fakulteti odložile in tako same spodmaknile slovensko obstrukcijo; in v posledici glasoval za proračun, ker je itak vlada odstopila. To taktiko so slednjič odobrili tudi Čehi. V soboto 17. dec. je zbornica začela božične počitnice.

Gosposka zbornica je dne 20. in 21. dec. sprejela vse od poslanske zbornice odobrene predloge.

Mej počitnicami tekó posvetovanja o sestavi novega ministrstva. Poljaki, ki so strmoglavili vlado, imajo tudi uplivno besedo pri sestavi novega ministrstva.

Delegacije so s cesarskim pismom sklicane za 28. december v Budimpešt. Istega dne se konstituirajo, predsednik bo baje dr. Bärnreiter, podpredsednik pa dr. Glabinski. Dovolijo začasen skupen proračun. Pravo zasedanje se bo pa vršilo še le po 21. januariju 1911. Cesarja bo namestoval prestolonaslednik Fran Ferdinand.

Češko-nemška pogajanja se zopet prično 2. januarija v Pragi. Uplivala bodo tudi na sestavo novega ministrstva.

Hrvatski sabor je bil sklican na 20. december, da-si ban še ni skoval vladne oziroma svoje večine. Nobena stranka prejšnji večer ni še bila na jasnem, kaj stori. Pri otvoritvi je vodja „seljačke stranke“ Stjepan Radić prijel hrvatsko delegacijo v ogrskem zboru, zakaj je svojo izjavo zoper kršenje nagodbe podala v mažarskem jeziku. Najprej se morajo verificirati volitve. Koaliciji je ban predlagal za saborskega predsednika dr. pl. Nikolića.

Srbski kralj potuje kmalo po novem letu z velikim spremstvom skozi Reko v Rim na obisk italij. kralja.

Ob črnogorski meji so večkrat praske s turškimi vojaki. Tudi iz Albanije beže mnoge rodbine ter se naseljujejo v Črni gori.

V Macedoniji in sploh ob bolgarski meji vre. Na Kosovem je turška vlada Bolgarom odvzela posestva ter tje naselila bosanske Mohamedance. Zato so se Bolgari nad njimi maščevali ter zažgali vasi, v katerih je zgorelo tudi mnogo ljudi.

V Arabiji z mladoturško vlado niso zadovoljni. Svobodoljubni Arabci so že napadli hedžijsko železnico proti Meki in mesto Hodeida ob Rudečem morju.

V Švici so za 1. 1911. zveznim predsednikom izvolili Marka Rucheta.

Na Angleškem so volitve končane. Razmerje strank ostane skoro isto kot dozdej. Liberalci ostanejo na vladi.

Srednjeameriške republike so imele v zadnjem času vedno notranje boje. Poleg tega pa so škodovali tudi potresi. Dne 19. decbr. je velik potres razdejal več malih otokov ob pacifiški obali San Salvadorja. Otoki pa so se pogreznili v morje. Ljudi je mrtvih 300.

Podpirajte „Slov. Stražo“!

Naročite se na „Dol. Novice“!

Zabavi in pouku.

Potovanje v sv. deželo.

Sp. dr. J. Marinko.

Najimenitniši kraji v Jeruzalemu.

(Dalje.)

Opomnim pa za tiste, ki bi utegnili kedaj priti v to, naj se ne smeja, ne dela kacij opazek bodisi v kateremkoli jeziku, ako čuje take praznoverne bajke, ker bi to pričujoče mohamedane jako žalilo — in nepremišljenca lahko spravilo v neprijetnosti.

Šli smo potem po nekih stopnicah pod skalo v prostor, kateremu je ta sv. skala strop. Turški spremljevalec nam je kazal prostore, kjer je baje molil Mohamed, predno se je dvignil v nebesa, kraj, kjer je molil Elija. David... Ta podzemeljski prostor Mohamedani jako čislajo; vedno jih tu dobiš, ki pobožno molijo.

Druga velika zgradba na tempeljski ravnini je mošeja El-Aksa — „najbolj oddaljeno“ od Meke, sv. mesta mohamedanskega. — Mošeja Omarjeva nas je zanimala posebno zavoljo svoje krasote. Dasi lepa, ta ni tako krasna, vendar pa je kristijan posebno draga in mila, ker je bila nekđaj Marijina cerkev — posvečena „darovanju presv. Device v tempelju“. Zidana je bila l. 524 po Kr. To je velikanska stavba, 90 m dolga in 60 m široka, s 7. ladijami in prelepo kupolo. Sedaj je turška molitvenica, v kateri na določenem prostoru moli vsak petek — mohamedani imajo petek za praznik — jeruzalemski paša. Kedaj bo ta krasna zgradba zopet posvečena naši nebeški kraljici?!

Zapustivši to mošejo, ki mi je budila tako žalostne spomine, smo prekoračili tempeljsko ploščado, pa stopili blizu zida, ki obdaja mesto, v tako zvane „hleve Salomonove“. Gospod voditelj nam je pokazal tu pred vsem kamnito korito, o katerem trdijo mohamedani, da so to jasli iz Betlehema, v katerih je ležalo novorojeno dete Jezus; dalje neki štirivogljat predmet, pokrit z zelenim prtom, češ, da je to tron Salomonov. Velikansk, kacij 6 metrov visok prostor se nam je odprl. Težke oboke nosi na stotine močnih stebrov. Od nekđaj se imenuje ta prostornina „hlevi Salomonovi“ in morda ne brez vzroka. Vidiyo se namreč v stebrih luknje za pritrdila, na katera so se privezovali konji in tudi sledovi kamenitih jasli. Baje so tudi templarji, ki so bivali tu zgoraj, imeli tu svoje konjske hleve. Vidi se tudi, da so vodila iz tega prostora skozi mestni zid vrata proti cedronski dolini. Brezdvomno pa je, da je te velike zidave zvršil Salomon, ki je zidal tempelj. Namen jim je bil pred vsem, da se vrh gore Morija razširi in tako dobi prostor za tempelj, shode judovskega ljudstva in njegovo palačo.

Predno smo zapustili te podzemeljske prostornine, smo čudé se ogledavali velikanske skale, s katerimi je zgrajen mestni zid nad cedronsko dolino. Da, tisoč let pred Kr. so napravili dela, kojim bi bili dandanes komaj kos!

Po stopnicah smo se vrnili zopet na tempeljsko ploščado ter po njej ob zidu proti severu kacij 200 korakov pa se vnovič po 22. stopnicah spustili navzdol, pa smo bili pri tako zvanih „zlatih vratih“. Skozi ta vrata je šel Jezus na cvetno nedeljo slovesno v Jeruzalem, skoz nja je nesel l. 629. cesar Heraklij, ko je bil premagal Perze, pravi križ Gospodov, pri teh vratih je apostelj Peter čudežno ozdravil hromca. Za časa križarjev so se ta vrata odpirala samo dvakrat v letu; cvetno nedeljo, pa na praznik vzvišanja sv. križa. Dandanes se nikdar ne odpró. Pa zakaj ne? Staro prerokovanje je zatrjevalo, da pride skozi ta vrata zmagovalec, ki bo Turkom vzel Jeruzalem. Da bi se to ne zgodilo, je vlada ukazala — prav po turško — vrata zazidati.

Marsikaj bi se dalo še povedati, pa naj to zadostuje. — S svetimi, a ob enem nekako žalostnimi čustvi smo zapustili kraj, ki ima toliko judovske, krščanske in mohamedanske zgodovine; kraj, po katerem je tolikokrat hodila noga našega Odrašenika.

Sv. Ana. — Križevi pot.

Petek je. Po prijetni zabavi, ki smo jo imeli opoldne pri obedu v avstrijskem hospicu, sva se z gosp. tovarišem odločila, da greva popoldne ob treh molit sv. križevi pot, ki se ob tej uri opravlja vsaki petek.

Da dobiva časa, sva brž po obedu vstala. Hotela sva pred tretjo uro obiskati še tri svetišča. Ker g. ravnatelj ni imel časa, je šel z nama neki zidarski polir, Nemeč po rodu, ki pa že mnogo let biva v Jeruzalemu.

Od avstrijskega gostišča smo se obrnili na levo po cesti, ki pelje skozi vrata sv. Štefana skozi dolino Jozafat na Oljsko

goro. Vsa tri svetišča so v bližini na levi strani imenovane ceste. Precej pri avstrijskem imajo obširen samostan „Sijonske hčere“, koje je ustanovil spreobrnjeni Jud Ratisbonne z namenom, da bi delovale zlasti za zaslepljene Jude, za katerih spreobrnjenje se je tudi sam trudil do svoje smrti l. 1884. Zraven samostana je lepa, od njega sezidana cerkev „Ecce homo“ — Glej človek! Stoji na sv. kraju, nasproti močnemu oboku, ki se vzpenja čez cesto, s katerega je Pilat bičanega in s trnjem kronanega Jezusa ljudstvu pokazal, rekši: „Glej človek!“ hoteč pri Judih s tako grozno zdelanim Jezusom obuditi sočutje.

Brž zraven proti vzhodu, nasproti turški vojašnici, je kapela, kjer je bil naš Gospod bičan in obsojen. Prav ljubka cerkva je.

(Dalje pride.)

Silvin Sardenkova: Mater Dolorosa.

Zazdelo se mi je, kot da bi prišel romar iz dežele, kjer je stopala noga Njegova, ki je poljubil zemljo v vroči ljubezni in jo odrešil s svojo dragoceno krvjo, ob strani Njegovi pa Ona, ki mu je bila duša njegove duše, življenje njegovega življenja — Mater Dolorosa. Zazdelo se mi je, kot bi nam prinesel jeruzalemski romar šopek pasijonskih cvetic in bi jih nam hotel pripeti na prsi v spomin na svete kraje, svete dni . . .

In ta romar je — Silvin Sardenko.

„Poezija bodi evangelij življenja“, pravi nek francoski pisatelj. Ona naj nam kaže pot iz temnega labirinta v kraljestvo svetlobe, pot iz te solzne doline v božje kraljestvo, — ona naj nas visoko dviga nad kalne vrtnice življenja. Navzlic temu nam kaže zlasti moderna poezija prepogosto pot v kraljestvo teme in zmot, zato jo nekateri prezirajo kot umetnost brez bodočnosti, kot umetnost, ki spada v preteklo stoletje. Po vsej pravici sprejme javnost vsak nov pesniški proizvod z neko veliko skepsjo. Vendar prava, zlasti nabožna poezija je in ostane božja hčerka, ker ima namen poglobiti v naših srcih — versko čustvo . . .

In ta namen ima — Mater Dolorosa, kar nam povedo takoj prvi verzji:

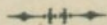
Vse bridkosti si prestala,
preihitela slednji vzdih,
kaj da ne bi mogla biti
Tolažnica žalostnih!

V sedmerih slikah nam predstavlja Silvin Sardenko žalostne, dušo pretresujoče dogodke, katere je prestala Kraljica Sedem žalosti ob strani svojega božjega Sina, da je ž njim zaslužila nebeško čast kot Tolažnica žalostnih. Stari umetniki pričenjajo njeno trpljenje s prerokovanjem starčka Simeona. A ne tako naš pesnik. On nas popelje v prvi sliki v hišo nazareško v pogovor z angeljem. Kakor je mojsterska prva slika tako tudi drugih šest. Prve tri se vrše v Nazaretu, ostale v Jeruzalemu. Med drugo in tretjo sliko je tri leta presledka. Na koncu posameznih slik se poje kitica pesmi: „Žalostna je mati stala . . .“

Iz hiše nazareške spremljamo Mater Doloroso po cvetočih tratih nazareških . . . In zopet jo zagledamo tam v tesnih ulicah jeruzalemskih, kjer nese križ njen Sin krvav in zmučen že tako, vidimo jo na višavah golgotških, kjer se vrši med nebom in zemljo največja žalost. Zadnja slika nam jo kaže s sklenjenimi rokami klečečo ob odprtem, kamnitem grobu. Zadnji akordi končajo v pogovoru z angeljem kakor v začetku. Mehka lirika je kot nalašč zato, da nam primerno označi vse druge osebe, ki nastopajo v posameznih slikah kot so: apostol Janez, Magdalena, tri Marijine sorodnice, Veronika, Klavdija (Pilatova žena) in Pomlad. Odveč bi bila še podrobnejši vsebina — tolle et lege!

Silvin Sardenko je po obliki zastopnik „moderne“, njegovi proizvodi se v metriki in v verzih gibljejo zelo prosto in se nočejo slepo pokoriti starim pravilom. In ta prostost je do gotove meje popolnoma opravičena, saj vlada tudi v drugih umetnostih n. pr. v stavbarstvu, slikarstvu in glasbi. Velika čistost in jasnost po obliki in vsebini, katero smo pogrešali v njegovih prvencih, diha iz njegovih zadnjih proizvodov, ki nam spričujejo, da pesnik ni nazadnjak, temveč mož pravega napredka; Mater Dolorosa pa je brez dvoma njegovo najdovršenejše delo posvečeno — Mariji in njenim družbam.

Trdno pričakujemo, da bo marljivi „posavski slavček“ kmalu zopet poromal v sveto deželo ter nas razveselil z novim podobnim delom, ki se bo imenovalo — Mater Gaudiosa . . . Fr. Pavšič.

Dopisi.

Prečna. — Vinsko krizo imeli smo lansko leto. Mnogo vina smo pridelali, cene so bile prenizke v primeri s stroški, pa še za té ni bilo odjemalcev. Letošnje deževno in uimsko leto je pa to krizo naenkrat odpravilo, a žalibog provzročilo novo v vinogradih — pa še mnogo hujšo. Vinske letine letos v resnici ni, stara, pičla zaloga poteka, in površni pogled po vinskih goricah nas prepriča, da se ni nadejati bogate trgatve prihodnje leto. Vesel je pohitel drugokrat v jeseni in po zimi vinogradnik v goro ter ogledoval čile, zdrave trte, dozorele, z živo barvo in polnimi učki, ponosno so stale ob kolih in kazale svojo živensko moč. Letos pa mnoge klavno pobešajo glavo, lice imajo upalo, velo, učke suhe, začrnela ali bleda mrtvaška barva naznanja njihovo smrt. Mala zimska uima zadostuje, da ugasnejo. Tako jih je zdelala peronospera, ki se je zapasla zgodaj ob vednem deževanju ter požgala listje ob poletju in zgodnji jeseni, ko bi morale mladice, rasti, vspevati in zoreti. Še žalostnejši je pogled na vse vinograde, ktere je letos pobila toča, nektore celo dvakrat. Mladice so ranjene, rapave, mnoge že zdaj suhe, po drugih, še zelenih, so jeseni po toči rodovitna očesa pognala mladje. Tudi novo cepljene so uničene. Slabi upi! Suhe trte bodo mogoče iz divjačine pognale mladice, ki se bodo cepile — sicer jih bo treba nadomestiti z novimi. Tudi previdne režnje bo treba malo nakladati, z zeleno galico jih omočiti, pa dobro pognojiti in večkrat škropiti. Mnogo truda bo treba, pa tudi denarja! Zelo umesten je bil sprejet predlog naših poslancev v deželnem zboru za državno pomoč vinogradnikom-kmetom, da zopet oživetvorijo svoje propale vinske gorice, da bi vsaj dobili galico, umetna gnojila, škropilnice, gumi itd. prav po znižani ceni. — O toči moram še opomniti, da je v nekterih vaseh ta neusmiljenka po dvakrat pobila tudi po polju in uničila popolnoma pridelek ovs, semenske detelje, krompirja, ajde, fižola, tako da prizadeti spomladi tudi teh semen ne bodo imeli. Trda bo; ne semen ne denarja! Zato, gospodje poslanci, potrkajte pogostno na Dnnaju za naše kmete poljedelce in viugradnike. Čudno, da se vkljub temu dobé brezvestni ljudje, ki vpijejo: kmet je kriv draginje — pa jo sam najbolj čuti!

Še jedno težavo omenim, ktero imajo naše vasi ob Krki, mislim brod ali takozvane pruke v Lokah. Prejšnje čase jih je rabila neobhodno grajščina ter jih je vzdržavala: sedaj ko jih ne, so propadle. Za vasi Loke, Zalog, Sela in druge sosedne bo velik udarec. Mnogi gospodarji imajo onkraj Krke posestva, gozde, treba je voziti čez Krko drva, nastilo, les, vozove, živino, blago, ljudi itd. Kako zamudo imajo posestniki, ko morajo vozariti tako daleč na vavtovski most. Ker je tu velik javen promet in zveza naravnost z deželno cesto, upamo, da nam bo tudi vele-slavni deželni odbor šel na roke in tudi prispeval v denarjih, da nabavimo nove pruke v najkrajšem času. Ljudstvo je v tej zadevi res v stiski in si ne zna in ne more pomagati! — Staro cerkev bomo začeli podirati, nekaj oprave, ki je kaj še ohranjena, bomo oddali v prijazno podružno cerkev M. B. v Dol. Straži, orglje, stebre za kor, prižnico; boljši material bomo prodali, kamen pa porabili za škarpo pred novo cerkvijo, gramoz pa in drug drobir speljali po potih, ki drže iz vasi proti novi cerkvi. — Imamo v stari cerkvi lepo obhajilno mizo iz marmorja, ki bi bila še kras za vsako župno cerkev na deželi; plošča je črne barve, stebrički so mnogobarveni. Ako kdo izmed duh. sobratov tako potrebuje, se lahko zmenimo za-njo.

Ajdovec pri Žužemberku. 19. dec. zjutraj je zgorel hram v Borštu, v katerem je stanoval Franc Papež, po domače Kotar, ki se je v plamenu zadušil in obžgal. Prihiteli so ljudje, ki so se vračali ravno od zornice a niso mogli več pomagati; Kotar se je zadušil v plamenu, zgorela mu je tudi obleka, ki jo je imel na sebi, — mrtvega, vsega opečenega so ga ljudje izvlekli izpod stanovanja. Že v septembru je zgorel sosednji hram, kjer je prej stanoval, takrat se je rešil, a sedaj je moral v plamenu umreti siromak.

Trst. — Hotelska delniška družba Grijan-Miramar v Trstu se je osnovala z glavnico 1 milijon kron, katera bo razdeljena na 5000 delnic po 200 K. — Nakupila je dobroznani hotel „Grignano“ poleg Miramara ter bo ondi uredila moderno letovišče in kopališče. Leži tik morja v prijetnem zatišju, ki je zavarovano pred severnimi vetrovi, osobito pred burjo. Po menenju izvedencev lega tekmuje z ono v Opatiji. Jako primeren je kraj za one, ki kaj bolehajo na sopilih ali na živih. Hotel je bil vedno prenapolnjen. Prešel je zdaj v slovenske roke. Vabimo tudi dolenske rojake, da podpišejo kaj delnic. — Pojasnila daje „Jadranska banka“ v Trstu.

— **Dunaj.** Zakaj nam je treba domovinskega trgovskega brodovja in krepke vojne mornarice? Ker uči zgodovina, da so se le tiste države okrepile in razcvetle ter dosegle veliko imovitost, ki so si umele na morjih zagotoviti odločilen vpliv. Razvoj naše trgovske mornarice, naprava novih parobrodskih črt, s tem združeno otvarjanje novih tržišč in odjemališč za našo domačo industrijo, vstvarjanje novih življenskih pogojev za naše izseljence in razvoj živahnega vzajemnega prometa po morjih, ki ne ločijo več posameznih dežel, nego jih družijo — vse to je dandanes za monarhijo že življenska potreba. Saj so vendar maloštevilne črte, ki jih imajo „Avstrijski Lloyd“, „Austro-Americana“ in „Adria“, dandanes edine zastopnice naše trgovine preko morja, svetovne trgovine dedičev države, „v katere obsegu nekdanj ni solnce nikoli zašlo.“ S tem v tesnem stiku, da, kot zahteva neizogibne potrebe, izhaja potreba močne vojne mornarice, ki daje našim morskim trgovskim zvezam šele potrebno oporo. Dandanes zadošča naša vojna mornarica komaj za bran našega dolgoraztegnenega obrežja, pa ne more pogrešati primernih ladij, da bi z njimi uspešno zastopala državljane v prekomorskih deželah. Zategadelj vidimo, da vpliv naše monarhije v prekomorskih deželah gine od dne do dne. To je tudi eden izmed vzrokov, da nazadujejo trgovske zveze s pomorskim inozemstvom, da se naši državljani plašijo osamljenosti v tujih deželah in da nas prezirajo po vsem svetu. In ali ni naša vojna mornarica tudi pozvana, da nas brani tujih napadov? Naša mornarica je po številu in moči najslabša izmed vseh mornaric drugih velesil. Videti je, da je kaj malo takih sodržavljanov, ki bi si mogli odgovoriti na to, kaj to pomeni. Čim šibkejši smo, tem večja nevarnost, da nas napade kdo proti naši nameri. Čim močnejša je proti nam nasprotiška mornarica, tem bolj neodvračljiva je katastrofa za nas. Ali hočemo prevzeti odgovornost, da bi z nepremišljeno ščedljivostjo tirali svoje brate in sinove v gotovo pogubo? Kateri pametni človek se ne bi zavaroval zoper ogenj, nezgodo, bolezen? In država naj bi bila manj dalekovidna nego njeni državljani? Naj ne bi teh branila vojne nesreče? Zategadelj mora v naši domovini čim prej predreti spoznanje, da se z nujno izpolnitvijo naše vojne mornarice tesno družijo splošna blaginja, državni ugled in pospeševanje naših gospodarskih interesov. Mimo nas, epigonov tistih borilcev, ki so zvršili ponosna slavná dejanja pri Saidi, Helgolandu in Visu, ne more in ne sme iti brez sledu pritiskanje k morju, ki se opaža povsod. Kar so dosegli pravi prijatelji ljudstva in domovine na Nemškem, Angleškem in Ruskem, v Italiji in na Turškem, kar so učinile žene norveške, v čemer so nam dale zgled žene peruvanske, to tudi za nas ne more biti nedosežno. Naši mornarični častniki in mornarji slove povsod zaradi posebne zmožnosti; samo naši denarni pomočki ne zadoščajo, da bi ustrezali zahtevam potrebnosti, kaj šele zahtevam koristnosti. Ako nečemo biti popolnoma izpodrinjeni iz svetovnega prometa, mora inteligenca našega ljudstva delati na to, da se nemudoma poprimemo izpolnitve naše vojne mornarice. Ne pozabljajmo nikoli, da spadajo izdatki za narodno vojno in trgovsko mornarico med najbolj produktivne izdatke državnega življenja; saj dajo neizmerno priliko za delo industriji, ladjarskim in pristanskim napravam, ostajajo do zadnjega vinarja v tuzemstvu, izpodbujejo podjetnost, povišujejo samozavest in ljubezen do domovine ter nas varujejo sramotne potrebe, da bi svoj denar v trenutku z nabavo ladij v inozemskih trgovskih ladjah pošiljali v tujino. Vsote, ki se pri ladjarstvu pretvarjajo v domače delo ter se kot domači zaslužek porabljajo doma, ne slabé blaginje, nego po njih se samo pretakajo moči v državi. To so izdatki, ki pravočasno storjeni, ne zaprečijo samo nedogledne nesreče in obubožanja, nego bodo sčasoma dajali obile obresti. Na morju moramo biti tako močni, da moremo naše obrežje braniti zoper vsakega sovražnika in da svojo pravico — kjerkoli bi ji kdo oporekal — uveljavljamo s poudarkom in s častjo. Zato deluj vsak dobri rodoljub, ne glede na stranko, h kateri se šteje, da se razširijo občekoristna stremjenja Avstrijskega mornaričnega društva; nihče ni previsok ali prenizek, da ne bi mogel zadoščati tej domovinski dolžnosti. — Osnovalo se je na Dunaju „Avstrijsko morn. društvo“, ki izdaja list „Die Flagge.“ Članarine je najmanj 5 kron. Bolj natanjko se izve pri omenjenem društvu.

Premeščeni so č. g. g.: Alojzij Brecljnik z Iga v Cerklje na Gorenjsko, Frančišek Govekar, kaplan, iz Sodražice v Sostro, Viktor Kragel, kaplan, iz Fare v Sodražico; na Igu je nameščen č. g. Frančišek Golmajer, kaplan v začasnem pokoju.

Osebnosti. Notranji minister je pomaknil c. k. okr. višjega zdravnika g. dr. Ivana Vavpotič v VII. činovni razred. — G. Karol Golia je imenovan za c. k. davčnega asistenta.

Častni občan. Občina Lukovica pri Brdu je c. kr. deželno-sodnega svetnika v Novem mestu g. I. Žmavca imenovala častnim občanom.

Umrli je 19. decembra vpok. okrajni gozdar g. Josip Žabkar vsled kapi ter bil 21. dec. med obilno vdeležbo pokopan. Pevci in godba so izvajali žalostinke.

V Družinski vasi pri Beli cerkvi je žagino kolo zgrabilo tesarja Simončiča ter mu strlo rebra. Mož je umrl.

V Mirni peči so se oglasili tatovi pri Springerju in Hudetu.

Shod zaupnikov S. L. S. za novomeški sodni okraj se vrši v ponedeljek 9. jan. 1911 ob 1. uri pop. v Windišerjevi dvorani v Kandiji. Poročal bo g. drž. poslanec E. Jarc in bo vsakemu dana prilika g. poslancu izraziti svoje želje.

Občni zbor „Kmečke zveze za novomeški sodni okraj“ se vrši v ponedeljek 9. jan. 1911 ob 2. uri pop. v Windišerjevi dvorani v Kandiji. Dnevni red: 1.) Poročila načelstva. 2.) Volitev odbora in preglednikov. 3.) Slučajnosti, pri katerih poročajo tudi domači državni in deželni poslanci. Potrebe novomeškega okraja v vseh ozirih so velike in obilne, zato pričakujemo, da se člani obilnoštevilno udeležijo. Odbor.

Odbor „Ljudske knjižnice“ v Šmihelu prosi vse člane, ki imajo izposojene knjige, naj jih blagovolijo do Novega leta v svrhu preuredbe vrniti. Sredi januarja se bodo knjige zopet dobile.

Legar. Kakor se nam poroča, se je pojavil na Potovrhu v šmihelski fari legar, ki je zahteval eno žrtev. Drugi so že izven nevarnosti.

Knjigovodski tečaj v Novem mestu bo od 27. do 31. dec.

Belokranjska železnica — se zopet oglašá — po časnikih, kar je tudi prav in potrebno. Čudno je, da niti ministrske besede in objube glede te železnične proge nič (?) ne izdajo. Gotovo je ni bolj potrebne proge v Avstro-Ogrski nego je ta zveza z Dalmacijo. — Piše se, da je ministristvo zaukazalo politični obhod, ki se zdaj obljublja za sredi januarja, no, bomo videli, če bo res. — Poslanci so si radi tacega cincanja dali duška s tem, da so po posl. Vučetiću in Jarcu uložili nujni predlog, naj se dela belokranjske in dalmatinske proge nemudoma prične. — Občni zbor gostilničarske zveze v Ljubljani je soglasno sklenil poslati prošnjo v istem smislu na železniško ministristvo.

Dr. E. Volčiča knjižico „Županstvom izročena opravila sodišč“ je deželni odbor kranjski priporočil vsem županstvom. Knjižica stane samo 40 h in se dobiva kakor druge že ob času opisane pravne knjige pri dr. Volčiču v Novem mestu in po knjigarnah, tudi pri J. Krajec nasl. in Urb. Horvat.

Književnost. „Osmero blagrov ali nauk o srečnem življenju“. Spisal Ant. Kržič. Cena 1 K 60 h broš., 2 K v platno vezano, za pošto 20 h. Knjiga opisuje najimennitnejši predmet v človeškem življenju: našo srečo. Saj si pač nihče izmed nas bolj ne želi nobene reči, nego sreče. Knjiga je spisana na zanesljivi podlagi: Zemeljsko srečo si pridobi le oni, ki tako živi, da si služi večno srečo v nesilih, ker je ista pot do časne in večne sreče. Torej je to delo hkrati nekakšna preprosto pisana apologetika. Naslov: „Osmero blagrov“ je opravičen v tem, ker je vsa tvarina zasnovana in razpredeljena na podlagi onih čednosti, ki jih je Jezus posebno poveličeval. „Sreča“ in „veselje“ se obravnava v bolj veseli in prikupni obliki. V to svrhu so zlasti dobro došli mnogi zgledi in razne primere, ki blagodejno prepletajo teoretiške spise. Ta knjiga ni, kakor mnoge druge, da bi jo čitatelj kot kako povestico, kar slastno prebravši, vrgel v kot ter se nikdar več ne zmenil zanjo. To je prava družinska knjiga, ki naj se opetovano čita iz nje, skupno in posamič, ker šola zemeljske sreče je pač šola, ki se konča šele z zadnjo uro. Ta knjiga ima poseben pomen za praktično vzgojo mladih in starih, vredna je, da jo ima vsaka slovenska hiša.

Gospodarske drobtine.

— **Kmetijska tečaja** v Višnji gori in v Dobropoljah sta bila zadnjo nedeljo in tudi ponedeljek deloma prav dobro obiskana. Obisk v nedeljo zjutraj je bil slabši, popoldne pa prav mnogoštevilen. To kaže, da je ob nedeljah popoldne najugod-

Domače novice.

Protialkoholni shod duhovnikov bo v Ljubljani v četrtek dne 29. decbr. v hotelu Union. Na vspredu so važna posvetovanja, segajoča v dušno pastirstvo.

nejši čas za take prireditve. Seveda se to ravna tudi po krajevnih razmerah. Po nekod je po jutranji maši ugodna prilika za take tečaje, drugod zopet ne. V Dobropoljah se je v ponedeljek dopoldne zbralo več kot 80 gospodinj h tečaju o prasičji reji. Sledile so z vsem zanimanjem pouku in stavile na zadnje še razna vprašanja tičoča se izboljšanja prasičjereje... To zanimanje se mora z veseljem priznati in bi bilo le želeti, da bi se povsod kazalo toliko zanimanja, ki je prvi pogoj za vsak napredek.

— **Kmetijska tečaja v Vinici in v Adlešičih** se priredita 6., 7. in 8. januarja 1911. Na sporedu tega tečaja so predavanja o vinarstvu in kletarstvu (predavatelj nadzornik Skalicky), o sadjereji in uporabi sadja (strokovni učitelj Zdolšek), o prasičji reji in govedoreji (ravnatelj Rohrman) in o kmetijskem združništvu (komisar dr. L. Pogačnik). Natančnejši spored se naznani po lepakih. Nujno želimo, da bi bila udeležba pri obeh tečajih mnogoštevilna! Vsak tečaj je združen z vprašanji in odgovori, zato se po predavanju lahko oglasijo udeležniki s svojimi vprašanji in svojimi težnjami, ki jih imajo pri posameznih strokah svojega kmetijstva. Slednjič se ima vsako predavanje podpreti tudi z praktičnimi razkazovanji, v kolikor dopuščajo krajevne razmere.

— **Kmetijska tečaja v Vavtvasi in v Žužemberku** se vršita 22. in 23. januarja 1911. Natančnejši vspered prinesemo v prihodnji številki.

— **Mlekarna na Grmu** je začela sprejemati mleko od vnanjih strank in ga oddaja naročnikom po razmerju dobave in seveda po običajni ceni. Kolikor mleka bo mlekarna dobila, toliko ga bo lahko oddala. Pripominjamo pa, da je mleka v okolici malo in da ga je težko dobivati! Tudi iz mesta se je dosedaj oglasilo le malo strank, ki želijo mleka. Mleko se iz mlekarne na Grmu prinaša naročnikom v hišo.

— **Poparjen deteljni sempir za kokoši.** V zimskem času, ko manjka kokošim zelene krme, je prav, če jim pokladamo nekoliko sempirja in če ga v ta namen poparimo. Za jutranje pokladanje se sempir že na predvečer pripravi na ta način, da ga v škafu poparimo, čez noč pokrijemo in v škafu pustimo. Sempir se primeša drugi mehki klaji, navadno kuhanemu krompirju, kateremu se primešajo tudi otrobi. Najboljši je deteljni sempir. Sempir nadomešča zeleno klajo in naredi, da imajo tudi zimski jajca lepo rumen rumenjaka.

— **Štetje živine 31. decembra.** Za to štetje je napovedati število živine, ki se redi na posestvu. Trenotno stanje po našem mnenju ni pravo in ne more biti merodajno, pač pa število, ki se redi čez leto in dan na dotičnem posestvu. Pri štetju ljudij je položaj nekoliko drugačen in je merodajno število, ki se šteje 31. decembra.

— **Kuga v gobcu in na parkljih** se je pojavila tudi že na Štajarskem in sicer v mariborskem okraju. Bolezen se prenaša celo na ljudi. Zato se svari po teh krajih pred uživanjem surovega ali nezadostno kuhanega mleka.

— **Pokladanje orehovit tropin** naj se prične po malem, da se jim živina polagoma privadi. Gledati je tudi na to, da so tropine popolnoma sveže in zdrave. Starejše in žaltave tropine lahko povzročijo nevarne želodčne bolezni. Skraja je pokladati na dan po $\frac{1}{4}$ kg, pozneje ko se jim živali popolnoma privadijo, po 1 do $1\frac{1}{2}$ kg.

— **Mrzli svinjaki** so slabi, ker se v takih svinjakih zavravi veliko krme za razvoj potrebne telesne toplote. Če imamo slabe lesene svinjake, naj se ti dobro zadelajo. Velike špranje in luknje je treba zamašiti. Sploh je gledati, da nam prasiči ne zmrzujejo. Če velja to za prasiče sploh, velja še posebna za mlade prasiče in za praseta. Preglejmo toraj naše svinjake in zavarujmo jih proti mrazu. Če treba, naj se zabijejo večje luknje z deskami, velike špranje z remeljni.

Listnica uredništva:

G. S. K. Dunaj: Samo lokalnega pomena.

Loterijske številke.

GRADEC, 10. decembra	14	31	87	21	47
TRST, 17. decembra	58	8	25	72	52

Gostilna v zvezi s kovačnico

se odda takoj v najem. — Poizve se v graščini Otočce, pošta Št. Peter pri Novem mestu. 266-2-1

Dražbeni oklic.

E 682/10	657/10	722/10
5	7	7

Dne 30. decembra 1910 dopoldne bo pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 8 dražba in sicer: a) ob 10. uri zemljišča vlož. št. 155 kat. obč. Zdinja vas, obstoječega iz ene zidanice, vinograda in pašnika na Trškigori poleg Bajnofa; b) ob pol 11. uri ene četrtinke zemljišča vlož. št. 623 kat. obč. Rudolfovo, obstoječega iz hiše št. 264 v Novem mestu poleg nove gimnazije, dveh vrtov, dveh njiv in ene hoste; c) ob 11. uri zemljišča vlož. št. 455 in 456 kat. obč. Cerovec, obstoječega iz treh vinogradniških parcel.

Gorenjim nepremičninam je določena vrednost: ad a) 1528 K; ad b) to je eni četrtinki 4828 K; ad c) 120 K.

Najmanjši ponudek, pod katerim se ne bo prodalo, pa znaša: ad a) 1018 K 67 h; ad b) 3218 K 70 h; ad c) 80 K.

S tem odobreni dražbeni pogoji in listine, tičoče se nepremičnin, se morejo med uradnimi urami v izbi št. 5 te sodnije pregledati.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. I.,

dne 28. novembra 1910.

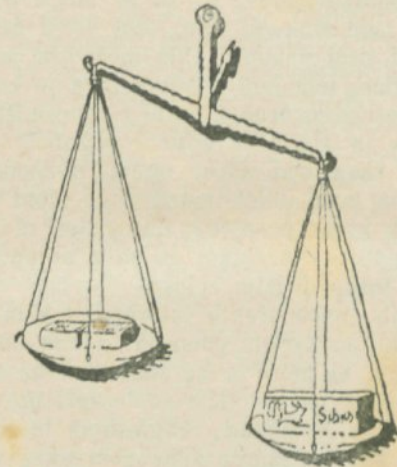
273

Svarilo!

268

Za dolgove, katere napravita moja ndl. sinova Janez in Alojzij Tršelič, nisem plačnik.

Janez Tršelič, posestnik na Šutni in Pristavi,
pošta Sv. Križ pri Kostanjevici.

Na dobro kakovost,

ceno in
težo

je treba paziti pri kupovanju in primerjavi mila. Nobeno milo na svetu ne doseže

Schichtovega
mila

v vseh dobrih lastnostih, v čistoti, izdatnosti, milobi in nizki ceni.

Št. 1672.

Vabilo.

271

Podpisano mestno županstvo opozarja tudi letos na hvalevredno navado, da se sl. občinstvo ob novem letu in godovih poslužuje odveznic ter vljudno prosi, da blagovoli tudi letos kar v največjem številu poseči na korist mestnim ubogim po odveznicah, ki se dobivajo pri mestnem županstvu.

Imena se bodo objavljala v Dol. Novicah.

Mestno županstvo Rudolfovo,

dne 15. decembra 1910.

J. Ogoreutz, župan.

Št. 1663.

Razglas.

272

Po členu 3. postave z dne 29. marca 1869, št. 67 drž. zak. se bode vršilo prihodnje leto ljudsko štetje in štetje domače koristne živali po stanju z dne 31. dec. 1910. Štel bo popisovalni komisar od hiše do hiše.

Vsak imetnik stanovišča in vsak hišni posestnik je zavezan dati popisovalnemu komisarju zahtevana pojasnila in sicer:

- 1.) rojstni dan, mesec, leto;
- 2.) rojstni kraj, okraj, deželo;
- 3.) domovinsko občino, okraj, deželo
- 4.) stan in poklic

vseh oseb, ki se udeležujejo stanovišča in tistih sinov in tistih v samskem stanu nahajajočih se hčer, ki se ne udeležujejo skupnega stanovišča, pa še niso samopravni, kakor tudi sedanje bivališče teh sinov in hčer.

Kot dokazila za navedene podatke si morajo imetniki stanovišča in hišni posestniki priskrbeti rojstne liste, domovinske liste, delavske, poselske bukvice, potne liste, in sicer tako pravočasno, da jih bodo mogli popisovalnemu komisarju na njegovo zahtevo takoj pokazati.

Za one moške osebe, ki so rojene v času od 1. jan. 1891 do 31. dec. 1901 v Avstriji in imajo tudi domovinsko pravico v kaki avstrijski občini, dobijo imetniki stanovanja, odnosno družinski gospodarji koleka proste izpiske iz rojstne knjige pri pristojnem župnijskem uradu, katere izpiske morajo popisovalnemu komisarju, ne da bi bilo treba posebnega poziva, takoj izročiti. Za one fante pa, ki so pred časom od 1. jan. 1891 do 31. dec. 1901 v inozemstvu rojeni, pa v kako avstrijsko občino pristojni, treba je uradno poverjenih prepisov krstnih listov.

Imetniki stanovanja ozir. družinski gospodarji, ki imajo shranjene izvirne inozemske krstne liste, naj se zglase pri c. kr. okr. glavarstvu, da jim bode le-to napravilo prepis krstnega lista.

Za vsako stanovišče ima imetnik stanovišča ali druga zanesljiva oseba družine popisovalnega komisarja, kateri bode svoj dohod pravočasno naznanil, pričakovati.

Vsi gostilničarji se pozivljejo, goste, ki bodo pri njih prenočevali od 31. dec. 1910 do 1. jan. 1911, vprašati za gori navedene podatke.

Natančnejša pojasnila daje podpisano mestno županstvo.

Mestno županstvo Rudolfovo,

dne 20. dec. 1910.

Št. 1694.

Razglas.

270

Podpisano mestno županstvo naznanja, da se vršijo dne 29. decembra 1910 v mestnem uradu naslednje dražbe in sicer: ob 10. uri dopoldne za oddajo mestnih voženj, odgonske priprege in odgonske hrane za l. 1911, ob polu 11. uri dopoldne za oddajo dimnikarskih del za leto 1911.

Mestno županstvo Rudolfovo,

dne 20. decembra 1910.

J. Ogoreutz, župan.

Lepa z opeko krita hiša,

pod katero se nahajate dve kleti in hlev, z gospodarskim poslojtem, sadnim vrtom in njivo (2 mernika posetve) poleg hiše, in k hiši spadajoče njive (10 mernikov posetve), se iz proste roke proda ob državni cesti v Smoleni vasi št. 49 pri Rudolfovem. — Več se izve pri lastnici U. Gorše ravnotam. 257

DVE SOBI

269

(oziroma tri) pripravni za pisarno z razgledom na Glavni trg se takoj oddaste pri Ljudovik-u Ferlič-u v Novem mestu.

Ravno tam se tudi sprejme **učenec**, ki ima veselje do mesarske obrti; dobi hrano, prosto stanovanje in plačo.

Sedem lončenih peči,

ki so dobro ohranjene in se lahko še vidijo postavljene, se dobijo po nizki ceni v bolnišnici Usmiljenih bratov

v Kandiji. 260-0-2

Izdelovalnica peči

in glinastih izdelkov
na Drski pri Novem mestu.

Ljubomir Orlando se vljudno priporočuje

267

slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela — Specijalist za popravila slabo postavljenih pečij in štedilnikov.

➡ **Solidno delo in triletno jamstvo.** ➡

== **Prav posebno** ==
lepo posestvo na prodaj.

Hiša pri farni cerkvi, tik državne ceste, 15 minut do kolo-dvora. Hiša je enonadstropna, s štirimi sobami, veža, kuhinja in jedilna shramba. Hiša je pripravna za vsaki obrt, za prodajalno, gostilno itd. Cimper je ves z opeko krit. Zraven je en klet, štala in hlevi in topler kozolc, lepe njive, na katerih se poseje do 24 mernikov. Za dva voza sena se nakosi. Lep gojzd, da se lahko redi dve kravi, en konj in šest prešičev. — Več pové

Ivan Jutraž v Trebnjem — Dolenjsko. 264

== **Stavbišče.** ==

Okolo 26.000 metrov ali 5 oralov veliko zemljišče, jako pripravno za stavbe, poleg katerega teče vodovod, je na prodaj skupaj ali pa tudi parcelirano v Kandiji pri Rudolfovem. Ako kupec plača le eno tretjino, ostanek po dogovoru. — Več pove Anton Jacaz v Rudolfovem, pri katerem se dobijo tudi pristna in zanesljiva istrska vina. 275-3-1

Iz proste roke vinograd v Trški gori

274 3-1 se proda na novo zasajen. Zraven spada zidanica in vsa priprava. — Več se izve pri lastniku Jožefu Osolnik — Novo mesto št. 131.

Malo posestvo se proda,

obstoječe iz vsega hišnega poslojpa brez pōda in gozda; njiv je 8 mernikov posetve. Gozd se tudi lahko kupi. Vse je v dobrem stanu ter od farne cerkve 20 minut oddaljeno. — Cena se izve pri g. Ivan Kostajnovicu, trgovcu v Mirni peči. 265

Lovski pes bel, z rujavimi lisami, se je zaletel, Kje se nahaja — pove upravnistvo Dol. Novic.

Mesarija in klavnica

➡ v najboljšem stanu in postavno narejena se odda s 15. januarjem 1911 v najem. — Najemnina po dogovoru. Obrne naj se na lastnico ustmeno ali pismeno.

254-2-2 Cecilija Hrovat — Žužemberk št. 28.

Stavbeni prostori

na lepem kraju se v poljubni meri in po ugodnih cenah prodajo. Kje, pove upravnistvo Dol. Novic. 234-0-6

Stenski koledar za leto 1911

je izšel v lepi izpeljavi v tiskarni J. Krajec nasl. v Novem mestu. — Cena 40 vinarjev, s poštnino 10 vinarjev več. — Za Ljubljano in okolico ima zalogo „Prodajalna katol. tisk. društva (Ničman) v Ljubljani“.

Prav primerna darila za Božič in novo leto se dobijo pri J. Krajec nasl. in Urban Horvat v Novem mestu.

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

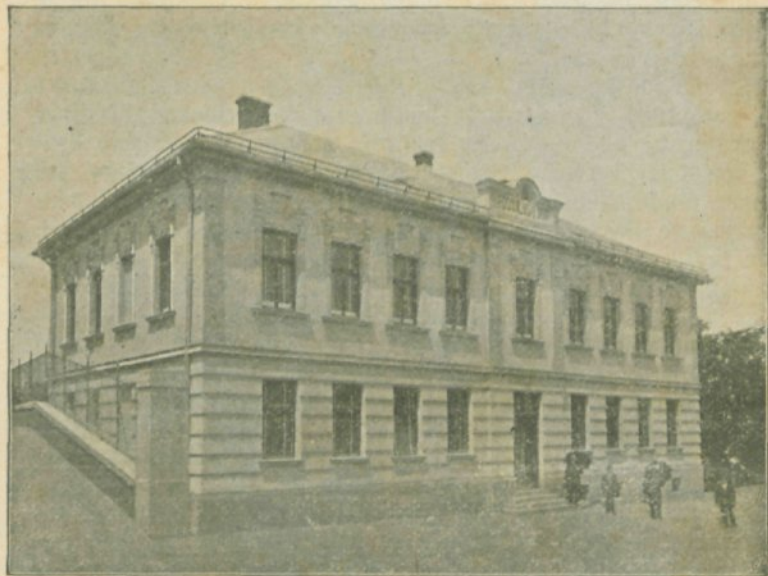
v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

  $4\frac{3}{4}\%$ (7-0-22)

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadržnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Kupite
če imate:

Kašalj

hripavost, katar in
zasliženje, oslovski

in dušljivi kašelj nič drugega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamele s „trema smrekami“.

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Dobi se v lekarnah: Bergmann Josip, Novo mesto; Andrijanič
Novo mesto. 255-20-2

Najrazličnejše mične novosti!

Primerna darila 252-3-3

za Božič in novo leto

priporočata

Brata Kobe (M. Seidl nasl. v Novem mestu).

Par volov,

par juncev, en samec pa ena telica, je na prodaj
v Bajnofu pri Rudolfovem. 262-2-2

Parna opekarna v Zalogu (Breitenau)

ima vedno v zalogi (14-0-20)

najboljši in najceneji opeko vsake vrste.

Naročila in vprašanja sprejema oskrbništvu graščine Zalog (Breitenau) pri Rudolfovem.

Zastonj in poštnine prosto 259-3-2

[pošlje na zahtevo vsakomur pravkar izdani katalog:

Domača knjižnica 1911

Seznam izbranih najboljših del slovenske literature in

- - - svetovne literature v dobrih prevodih - - -

knjigo-tržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

